

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 175/2025 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om att främja språkundervisningen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 175/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Eeva-Johanna Eloranta /sdp:

Hur ämnar regeringen främja språkstudierna för att säkerställa att den nationella språkreserven stärks och att språkstudierna är jämlika?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

I enlighet med statsminister Petteri Orpos regeringsprogram stöder och förespråkar regeringen språkundervisningen i stor utsträckning. Regeringsprogrammet innehåller skrivningar om tidigareläggning, utvidgning och diversifiering av språkundervisningen och -studierna, stärkande av de inhemska språkens ställning samt åtgärder i anslutning till verkställandet av nationalspråksstrategin.

Man vill stödja barnens språkinläring på olika sätt. Åtgärder som nämns i regeringsprogrammet är till exempel att stärka språkbadsverksamheten, öka antalet engelskspråkiga platser inom småbarnspedagogiken samt förbättra invandrarnas möjligheter att delta i småbarnspedagogiken. Syftet är att främja förankringen av barn med främmande språk som modersmål också i den svensk-språkiga småbarnspedagogiken och utbildningen.

Regeringen har till exempel stärkt språkbadsverksamheten inom småbarnspedagogiken samt förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen och den tvåspråkiga undervisningen med statsunderstöd även genom att anvisa tilläggsfinansiering för ändamålet (470 000 euro 2024).

På uppdrag av ministeriet genomförde Centret för tillämpad språkforskning vid Jyväskylä universitet en utredning om den engelskspråkiga småbarnspedagogiken samt förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. I utredningen framkom inga sådana hinder för att utvidga den engelskspråkiga småbarnspedagogiken eller förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen som direkt skulle förutsätta en reform av lagstiftningen. Upplevda och verkliga hinder är vanligtvis förknippade med verksamhetskulturer och praxis (bl.a. begreppens överensstämmelse och studiestigens kontinuitet) och därför förutsätter lösningen av dem kontinuerligt strategiskt samarbete på lokal, regional och nationell nivå.

Hösten 2024 infördes en extra veckotimme i det andra inhemska språket som B1-språk inom den grundläggande utbildningen. Utbildningsstyrelsen sammanställer för närvarande resultaten från utvecklingsprogrammet för undervisning i det andra inhemska språket (2022–2024) och på basis av dem granskas fortsatta åtgärder.

Det har utretts att det finns betydande regionala variationer i språkstudierna. Enligt Utbildningsstyrelsens statistik var andelen elever i årskurs 7–9 som studerat minst tre språk läsåret 2023/24 26 procent i Nyland och 21 procent i Birkaland, men i Kajanaland, Södra Savolax och Södra Österbotten studerar cirka 7 procent av eleverna minst tre språk.

I Finland har undervisnings- och utbildningsanordnarna, det vill säga i praktiken kommunerna, ett mycket stort ansvar för att språkutbudet ska vara omfattande i undervisningen och utbildningen. Det är också viktigt att säkerställa att eleverna har möjlighet till en konsekvent språkstig genom studierna.

I gymnasieutbildningen har engelska bevarat sin ställning som det populäraste främmande språket. Studier i andra språk har minskat och tillgången till undervisning i främmande språk varierar mellan olika utbildningsanordnare. Antalet personer som anmäler sig till provet i kort lärokurs i tyska, franska och ryska i studentexamen har minskat. Även antalet personer som anmält sig till studentprovet i det andra inhemska språket och deras kunskaper har minskat efter att det andra inhemska språket som obligatoriskt ämne slopades i studentexamen 2004. Poängsättningen i betygsansökan vid högskolornas antagning av studerande ändras i början av 2026. Språkämnens poängantal har ökat. Ändringens effekter på ämnesvalen vid gymnasierna och deltagandet i studentexamensproven syns under de kommande åren.

Undervisnings- och kulturministeriet har beviljat en riksomfattande utvecklingsuppgift med fokus på språken till Helsingin Suomalainen Yhteiskoulu, som har lett LUKKI-nätverket för språkundervisning. Regeringen har åren 2023–24 beviljat Utbildningsstyrelsen ett anslag för LUDOS-tjänsten till stöd för bedömning av muntliga språkfärdigheter, gymnasiediplom och slutprovet i muntlig kommunikation. Studentexamensnämnden har inlett beredningen av det muntliga provet i det andra inhemska språket och i främmande språk.

Studierna i främmande språk är en del av de gemensamma examensdelarna i de yrkesinriktade grundexamina. Undervisnings- och kulturministeriet har med statsunderstöd stött utvecklingen av undervisningen i de inhemska språken samt den engelskspråkiga undervisningen.

På uppdrag av undervisnings- och kulturministeriet ordnade Nuorten Akatemia samråd med barn och unga om språkundervisningen hösten 2024 och vintern 2025. Syftet med hörandet var att kartlägga barns och ungas synpunkter på språkstudier, upplevda behov av språkkunskaper samt metoder för att stärka barns och ungas motivation att göra mångsidiga språkval. Av samrådet med barn och unga framgick att de unga som deltog i samrådet förhöll sig positivt till språkstudier och

ville studera många olika språk. Man önskade också ett bredare språkutbud i skolorna. Muntliga språkkunskaper anses vara viktiga. De unga upplevde att språkstudiernas belastning, den tid som gick åt till studierna samt tidpunkten för lektionerna i valfria språk i läsordningen var ett hinder för språkstudierna.

Befolkningsutvecklingen i Finland, i praktiken det minskade antalet barn, medför en tydlig utmaning för ordnandet av undervisning och utbildning. De allt mindre åldersklasserna har ett samband med valfrihetsmöjligheterna och ett mindre antal studerande kan synas till exempel i att alternativen till valfria språk minskar. Situationen är utmanande för utbildningsanordnare och kommuner som erbjuder undervisning. I fortsättningen blir det allt svårare att säkerställa ett tillräckligt antal undervisningstimmar för språklärare i de kommuner där elevantalet minskar.

Redan nu har en del av kommunerna och utbildningsanordnarna ordnat undervisning i valfria språk med hjälp av distansförbindelser. För närvarande genomför Nationella centret för utbildningsutvärdering NCU på uppdrag av undervisnings- och kulturministeriet en utvecklande utvärdering av nuläget för undervisning som nyttjar distansförbindelser.

Utvärderingen nyttjas i en arbetsgrupp vars uppgift är att lägga fram förslag om utveckling av den grundläggande utbildningen så att den motsvarar förändringarna i befolkningsutvecklingen. Med hjälp av distansundervisning kan man i bästa fall stärka och komplettera språkundervisningens utbud. I och med utvärderingen kommer vi att få mer information om frågor, utmaningar och framtida utvecklingsbehov som hänför sig till detta.

Befolkningsutvecklingens utmaningar för ordnandet av grundläggande utbildning behandlas i en separat arbetsgrupp som kommer att ge sin syn på utvecklingsriktningarna i början av år 2026.

Helsingfors 12.6.2025

Undervisningsminister Anders Adlercreutz